

0-1b

Mathomo a ba xa Mamabolo.

K34/64

Sethsaba sa xa Mamabolo se tswa bokxalaka. Ba re xo tloxa xona ba ya Tswetla, xomme hatswetla ba sala ntse, bona ba fetela sefateng sa mo xo xomana. Xe ba tloxa xona ba tla Kxokong; xomme mo kxokong a sala Mamabolo yena a ya Serala, a busa a boela Lolobedu, xo tloxa fao ba ya Natse, ba ya ba tsela ka tsiboxong la lethsitele Moxongwana ka Sefateng sa Moxongwana kolobe ya naxeng. Manamela yena a bina Phala kolobe. Xomme morwa Mamabolo a sepela a tla tloxa le noka ya lethsitelele a fihla Serala sa xa Kxopa, fao ba hwetsa dikxopa tse dintsi (shells). Kxopa yena a sala xe ba tloxa fao ba leba Bokone (South) ba fihla xa Mongatane Thotwe xaro xa Masila le Lepelle, xomme Mohlaume Seolwana Samatata dikolobe ya xo siba-siba ya xo se hloke moxoxa sekxopa banna matolo, morwa wa xaxwe ke Lekau la mateka Ramohuibidu, ba ne ba noya xo thopa dikxomo, ntweng ba xa Mangatane ba ba tsiele tsona, xomme ba ithete ka tsona, ba re ekwa rena baxale ba marumo ba xo fenya dira ntweng nako e ngwe le e ngwe le e ngwe xe ba etswa xula dikxomo ba ne ba xa Mamabolo. Ka tsatsi le lengwe mokxalabye yo mongwe wa xa Mongatane a re xo kxosi o se bone dikxomo tse le xe bana ba xaxo ba etheta ka tsona, dithora ke bana ba xa Mamabolo bana ba Mopedi eo. Kxosi ya biletsa morwa wa xaxwe yeo moxolo ka sephiring, ya re xo yena, na le ke le die byang xe le ile xo thopa dikxomo direng? A xakanexa, xomme yo mongwe a mmotsisa le yena a se bolele thereso. A busa a bitsa morwa Mamabolo a re na di thopa ke mang? A araba ar e, ke rena, kxosi ya re xe le fihla le di reme manaka, le ripe le mesela (tails) ba dia byalo ka xe xo ile xa bolelwa. Kxosi ya rexe e bona lerole le thuntse mekxosi e lla, dikxomo di ehla tsa mefuta-futa ya nyama pelo, ya re xo Mamabolo, mphe bana ba ke ba reke, yena Mamatolo a re aowa, nna ke tla sala le bafe,

ke tla lota ke mang? Mongatane a xalefa pelong ya xaxwe a ya rera sephiring xo bolaya Mamabolo. Semamati se sengwe sa tla xo Mamabolo xore lemoxa ba rata xo le hlasela bosixo ba le bolaye; Mamabolo a tloxa byona bosixo byo ba ya naxeng e se nang letsatsi sekxutlong sa xa Maloka fao maredi a beng a tsene a ba botsa ka xore e be e le boxweng bya xaxwe, xa monyana. Xolme yena Maredi o kile a byala dithotse (pips) seolong (ant hill) e le lehlabula, a hwetsa di entsiwe ka kudu nako e ngwe xe afeta. Ea re xe ba huduxa ba tloxela Kupa Maxakala elexo wa xabo bona, ba axa nthleng ya thaba ya Lafufywe xolme xo be xo na le diphoofolo tse dintsi ka kudu. Letsing (forest) la xa Mahlatsi ba tla mose wa Mphohodiba ba napa ba theoxela hlareng sa xa Mohlaume, fao Mohlaume a hwetseng xona le lehono (Molep's river) xo saro bonala fa a epetsweng ntse. Madixa yena a setse xa Maloka ngwanabo bona. Xomme Mamabolo a hwetsa thema e le kxosi ya letsing la xa Mahlatsi fao a le babina kolobe ya Mamonela wa Mahlatsi.

2

Kxosi Thema.

Yena o be a dutse le bo Thswèu Salangamakolobe le Mathsabelele. Xomme Mamabolo a buswa ke Maxakalaka thabeng ya Maolo (Thure) khuiting ya thabanyana ya Pabe (Mongwaneng), eupa ba xa Thema baxoma tseleng ba ya xae, ba re reo xama dikxomo, xe ba boya xo di xapa ba yo loba ka kxomo e lengwe mosate ba re na dikxomo tse dintsi tse tse le diang ka tsona, di kae? -i tliseng ba a xana dikolobe, xomme nwa ya thomexa ba xa Mamabolo ba ba fenya Thema a ntsa mosadi a loba Mamabolo yaba khotso e lexo Maphalana ba mo fa masiba ka x xore wa re matsexare a sile le kxaitsemi ya xaxwe.

2cont.

Botse wa xa Mmamabolo xa Rakopi.

Ke xona mo xo thomileng bodumedi xona fao, eupa kxosi e be e xaketse e xana lentse la Modimo xe le tsena theabeng sa xaxwe mehleng eo, fela ba-Kreste ba mathomo bo Maxaba Daniel Mmamabolo, Kamela Rabbi Raphela, Mmamadimo Mmamabolo, Philip Kopywane Maxaxane, Johannes Matata Mmamabolo le ba bangwe ba atisa xo rapela le xo bolela Jehova. Ba re tsatsi le lengwe ba ile ba ba swara ba ba isa kxorong ya mosate, ba ba nwea sehlare ba re ba a xafa ka manaka a dikxomo xore mohlomongwe ba tla hlatsa boxaswi bya bona, eupa ba ile xo bona ba sa hlatse, ba ba itiya ka melamu Maxaba Mmamabolo a beya a di bala xomme ba bangwe ba tsaba ba tsena Leweng la thaba ya xa Rakopi, ba ba raka eupya ka baka la lefsifisi ba ba timelela pula e be e ena ba bona seetsa, yaba masebare ka leweng eupya kantle ya ba lefsifisi. Xo tloxa fao ba ya Leshoane setaseng sa mathomo sa badumedi xomme moruti Kuothe a tla a etswa Toise, Germany, a fihla a beya Timothea Sello boruti wa Leshoane, Kuothe a ba Mphame (Kratjenstein) sa bobedi setase ke Monywaneng Donhill moruti wa pele ke William Mpamba, sa boraro ke Tzoare St. Andrew's moruti o wa pele ke John Latimer Fuller yeo e bexo Bishop.

Maina a dikxosi tsa xa Mmamabolo ke awe:

1. Mamabudusa.
2. Seolwana.
3. Mohlaume.
4. Maukweng.
5. Maribe.

Maina a dinatla tsa xa Mmamabolo sea:-

1. Augustus Mmamabolo
2. Schonnia Tsungwana Mmamabolo
3. Doasho Mmamabolo.

K34/64

4. Robinson Maxalane Mmamabolo.
5. Maribe Bongwexe Mmamabolo.
6. Silas Mahloromela Mmamabolo.
7. Sefeleele Mmamabolo.
8. Thabana Thabana.
9. Sam Makexeng Mmamabolo.
10. Motseodi Mmamabolo.

Mapono xea tsena xa Mmamabolo a etswa Zululand le Komatiport.

Ba ile ba dia bobbe byo boxolo xaxolo, Madimong (Veerfontein) xa a fela batho babantsi-ntsi ke ka baka leo ba reng ke Badimong ba napa bafetela Maserumula Kalkfontein kraufsi le Polokwane xa mara ba (Pietersburg) ba bantsi ba axa Karabastad (Pietersburg) bywanong ke Matebele, ba bangwe rena le bona ketexa Maxaxane Lekxotwane .

3

Naxa ya xa Mmamabolo.

Dithaba: Huiti, Ekahla, Thabakxone, Mhlaule, Hong, Mlahlela Mokoboro, Rakopi, Spitzkop, Kama, Mankxalakane, Kxokong, Potse, Madimong, Mongwaneng, Menotwaneng,

Mboto.

Xainoko, Xamosiko, Xarakopi, Mafarane, Mmalefokane, Xamaredi, xa Mhlahlamale.

Metopo.

Xa Malefokane, Xa Makadimanye, Hloqwaneng, Mafihlela, xa Moxafe.

Dinoka.

Mphoxodiba, Pou, Sephise, Ngwetane, Monywaneng, xa Sephota, Mmasasala.

3 cont.

Mathsa.

Xa Sephota, xa Kani.

Meela..

Nokana ya Monywaneng, Ngwaneng, Ngwetane, Sexwetane, Dlooxwaneng, Mohlakeng, Mohlorwa, xa Makxoba, xa Ramatsi, xa Pote, Xa Ramasala.

Dinaxana.

Mphone, Mofarane, xa Maladulela, Leswane, xa Mahlahle, Komaneng, Tswane Monywaneng.

Mengwaneng, xa Makxaba, Badimong, xa Kama, xa Maredi, xa Makxabathe, xa Mailula.

Xa Makama xo ile xa dula Kama, Jafeta le Sem, barwa ba Noa.

Xa Makxobathe xo ile xa phela ba xa Makxobathe, xwa ba le leinti (Native twine) e efetaxang noxa xe motho a tsena ka leweng la xona.

Thune kapa Pabe e xo dula makxalaka kxale-kxale.

Mongwaneng ke meumong.

Hong xo ile xa wa lefsika la ribexa tsa bakxwenyaana ba sa ile bokweng.

Xa Rakopi. Badumedi ba pele ba ile ba bonisetsa ke Seetsa ka leweng (cave)

Spitzkop. Ke thaba ya Mohlomu (pointed one).

Badimong ke mabitleng a matala a xa Mmamabolo, xe motho a tsena xo tsoxa modumo.

3 cont. Kxokong. Ke mo ba xa Lmaratolo ba tloetseng Mokxong xe
ba etswa Bokxalaka.

Mafarane. Ke mo xo bexo xo dutswe ke xona mebotong le
hlahleng e botse ka kudu.

Xa Potse. Ke mo xo bexo dutse Potse.

Xa Makadimanye. Ke mo xo bexo xo dutse Makadimanye
mokxalabye wa kxale.

Mankxalakane. Ke mo xo bexo xonee ditsie tse dintsi ka
kudu mehleng ya kxale.

Xa Sephota xo be xo dula Sephota (One who thashes)
(Mr Trompson by name).

Xa Kani xo dula Kani Gani Amod (Store keeper Indian).

Mamasala. E xo dula Mmaxo lasala bexlo-xolong.

Hloxwaneng. Xonee hloxo ya motho.

Xa Makadimanye. E xo dula Makadimanye.

Xa Mahlautle e xo dula Hlahhle kxale-kxale.

Ka Bakxone e xo dula Kxone nthse.

END. S. 373